

Gangsters, duikers en filmsterren bevolken *Manhattan Beach*, de historische roman van Jennifer Egan over een New Yorkse marinebasis in de Tweede Wereldoorlog. Maar het is vooral een sterke vrouw die het boek bijzonder maakt. **KATHY MATHYS**

‘Ik vind mijn eigen leven te saai’

Bruisend, levendig, grappig: Jennifer Egan (55) is het allemaal. Vlak voor het interview struikelt ze op de trap en krijgt ze een bult ter grootte van een ei op de pols. ‘Typisch voor mij’, zegt Egan lachend. ‘Mijn kinderen noemen me *clumsy mumsy*.’ Egan legt ijs op de pols en dan begint ze te vertellen over haar boeken die altijd beginnen met een plaats en een sfeer. Nog voor personages of thema’s opduiken, is daar een plek die zo onweersstaanbaar is dat Egan er wel moet over schrijven.

Haar recentste roman begon met beelden van het water in New York. ‘Ik begon met andere ogen naar het water in New York te kijken. Een van de eerste plekken die mijn aandacht trokken, was de Brooklyn Naval Yard, bij mij in de buurt. De meeste schepen van de geallieerden werden er gemaakt. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkten er 70.000 mensen. Ik kreeg dertien jaar geleden een rondleiding en wist meteen dat ik erover wilde schrijven. Mijn haren kwamen letterlijk overeind. Sommige ruimtes waren niets veranderd sinds de oorlog.’

Egan bleef onderzoek doen naar duiken en naar de oorlog terwijl ze *Bezoek van de knokploeg* schreef, het boek dat haar in 2011 bekend zou maken bij het grote publiek.

‘Bezoek van de knokploeg’ en ‘Manhattan Beach’ zijn heel verschillende boeken. Was het niet lastig om voortdurend te wisselen tussen die twee werelden?

‘Het onderzoek voor *Manhattan Beach* heeft de thematiek van *Bezoek van de knokploeg* erg beïnvloed, al lijkt dat misschien vreemd. Mijn nieuwe roman is traditioneel, mijn vorige was op vormelijk vlak experimenteel. Ik las veel over vroeger en daardoor ging ik nadenken over tijd, herinnering en over hoe we terugblikken op ons leven.’

‘Ik interviewde tachtigjarige vrouwen die een baan hadden op de Naval Yard ten tijde van de oorlog. Verder las ik de correspondentie van een echtpaar dat tijdens de

oorlog op de Naval Yard werkte. Zij was een ontzettend goede schrijver, haar brieven gonsden van de anekdotes en van de levendige details. Uiteindelijk heb ik nog contact gekregen met de dochters van dit echtpaar. Ik heb ook het overlijdensbericht van de vrouw gelezen. Er zat natuurlijk een grote kloof tussen die brieven en dat overlijdensbericht. Dat heb ik gebruikt in *Bezoek van de knokploeg*, een roman waarin ik gigantische sprongen in de tijd maak en waarin heel veel ongezegd blijft.’

Waar kwam het verlangen om over de Tweede Wereldoorlog te schrijven vandaan?

‘Zoiets komt altijd voort uit wat ik lees of uit de films die ik zie. Verder denk ik dat de aanslagen van 11 september 2001 dat verlangen hebben aangewakkerd. Op één dag tijd veranderde New York in een oorlogszone. Dat was schokkend voor Amerikanen omdat we niet gewend zijn aan oorlogen op eigen grond. Toen ik begon aan *Manhattan Beach*, dacht ik dat het een roman zou worden over de Tweede Wereldoorlog én over 9/11.’

Uiteindelijk besloot u om er een traditionele roman van te maken.

‘Het duurde een tijd voor ik me ermee kon verzoenen dat dit een verhaal zou worden waarin de lezer wordt meegesleept, een vertelling die iets ouderwets heeft. Ik wist natuurlijk wel dat lezers van mij iets anders verwachtten maar toen bedacht ik dat je daar als schrijver maar beter niet mee bezig bent.’

‘Eerlijk gezegd was het een opluchting om het experiment los te laten. Ik was het moe. *Manhattan Beach* bood me de gelegenheid om scènes te schrijven die je zelden tegenkomt in literaire fictie: over diepzeeduiken, over oorlogsschepen. Trouwens, ik haat de term “literaire fictie”. Moeten we vanaf. Ik maak geen onderscheid tussen hoge en lage cultuur.’

Dat laatste blijkt uit de grote invloed van film noir op ‘Manhattan Beach’. Misschien zitten er toch meer gelijkenissen tussen uw romans dan op het eerste gezicht lijkt?

‘Dat vind ik ook. Velen zijn zo gefocust op de vorm dat ze niet zien dat er thema-

tisch een grote continuïteit is. Ik heb altijd gewerkt met genres. Deze keer zijn het er twee: noir en scheepsverhalen. Die hebben een hoop gemeen: er is sprake van een grote dreiging, levens staan op het spel, de sfeer is belangrijk, beide spelen in donkere en krappe ruimtes.’

‘Op de openingsbladzijden van *Moby Dick* beschrijft Herman Melville hoe New Yorkers zich aangetrokken voelen tot het water. Dat herken ik goed, water heeft me altijd gelokt. De zee heeft me er altijd aan herinnerd hoe klein ik ben ten opzichte van die eindeloos grote natuur. Anna, het hoofdpersonage in *Manhattan Beach*, heeft dezelfde gevoelens voor de zee als ik.’

Anna is een krachtig personage. Hoe belangrijk was het dat de duiker in het verhaal een vrouw is?

‘Ik wilde al heel lang een roman schrijven over vrouwelijke kracht, te meer omdat mijn vorige boeken vaak op mannelijk territorium spelen. Ik weet hoe dat komt. Ik wil het autobiografische pad vermijden en met vrouwelijke personages is dat moeilijker dan met mannelijke. Ik vind mijn eigen leven te saai. Daarom heb ik in het verleden meer geschreven over mannen.’

‘Anna is op verscheidene vlakken een pionier. Ik maak van haar de eerste vrouwelijke duiker op de Naval Yard – in het echt was er wellicht niet één vrouwelijke duiker. Verder beleeft ze haar seksualiteit op een eigenzinnige manier. Ze is geen slachtoffer, woont alleen, stippelt haar eigen pad uit. Die feministische noot was essentieel.

Vreemd genoeg vinden niet alle lezers de keuze van Anna om haar kind te houden een feministische. Ze hadden het beter gevonden als ze abortus had gepleegd. Nochtans is de beslissing om een kind alleen op te voeden heel radicaal voor die tijd.’

Een van de kernfiguren in het boek is Arthur Berringer, een bankier van wie de schoonzoon een gangster is. Hoe lastig was het om die werelden met elkaar te verzoenen?

‘Dat was een van de grootste avonturen voor mij. Ik moest voortdurend manieren verzinnen om mensen samen te brengen die je op het eerste gezicht niet samen in een kamer zou verwachten. Door mijn research ben ik te weten gekomen waarom gangsters zo geromantiseerd worden in oude films. Tijdens de drooglegging, toen alcohol verboden was in de Verenigde Staten, begon de georganiseerde misdaad op nationaal niveau te opereren. Gangsters zorgden ervoor dat er toch alcohol kon worden gedronken en daarom werden ze zo populair. In die tijd was het heel gewoon dat gangsters, filmsterren en bankiers op dezelfde feestjes kwamen. Pas toen de drooglegging voorbij was en de georganiseerde misdaad zich ging bezighouden met drugs en prostitutie kregen gangsters een minder goed imago.’

De scène waarin Arthur Berringer zijn zoon en schoonzoon toespreekt deed me erg denken aan wat Hilary Mantel ooit zei over hoe de grote beslissingen op wereldvlak altijd genomen worden door mannen in een klein kamertje. Wat vindt u van haar standpunt?

‘Daar kan ik me zeker in herkennen. Net

‘Ik wist natuurlijk wel dat lezers van mij iets anders verwachten, maar toen bedacht ik dat je daar als schrijver maar beter niet mee bezig bent’